

регулювання підприємництва – це комплексна категорія, яку можна охарактеризувати як вплив держави на відносини в сфері реалізації права на підприємницьку діяльність, яка здійснюється через систему юридичних засобів, форм, способів та методів для їхнього увідповіднення з потребами підприємництва. Створення сприятливих умов для розвитку підприємництва є одним з пріоритетних завдань державної політики. Проте зусилля держави, що докладаються, складна зараз в Україні, не надають належного ефекту, а подекуди, навпаки, завдають труднощів у роботі як господарюючих суб'єктів через часті зміни нормативно-правової бази, а також з причин відсутності ґрунтовних економічних розрахунків і безсистемності у ході прийняття рішень. Це стосується насамперед системи державного регулювання ціноутворення, оподаткування, зовнішньоекономічної діяльності.

Перелік використаних джерел:

1. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.
2. Безугла Л. С. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. № 6. 2011. С. 89-92.
3. Прокопець Л.В. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. Випуск 1-1 (44) 2018. С. 162-166.

УДК 330

Любінська Ольга

студентка групи ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Винник Тетяна

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Olha Liubinska

student of the group PFm-51

Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Tetiana Vynnyk

PhD (Economics), Docent

Associate Professor Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

THE ROLE OF FOREIGN INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY

Війна в Україні поглибила негативні тенденції в економіці, спричинені пандемією COVID-19. Оскільки бізнес є одним з найважливіших важелів збереження та зміцнення економіки, основний акцент держава робить саме на нього, максимально стимулюючи його функціонувати так, як до війни. Як відомо, для забезпечення безперебійної діяльності підприємств потрібні не лише трудові та матеріальні ресурси, а й фінансові, одним із ефективних способів залучення яких є інвестиції.

У нашій державі діяльність, пов'язана з інвестуванням регулюється Законом України «Про інвестиційну діяльність» [1], згідно з яким «інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [1]. Суб'єкти підприємницької діяльності намагаються залучати інвестиції, часто саме іноземні, для створення бізнесу, відновлення або його подальшого розвитку з метою проведення стабільної діяльності та отримання прибутку. На думку Шинкаренко Р.В та Пасічна Г.В., саме «іноземні інвестиції відіграють важливу роль у розвитку будь-якої країни, оскільки полягають у залученні необхідного обсягу капіталу, трансферті сучасних технологій, ноу-хау, методів управління, а також вони є основою для систематичного оновлення і розширення виробничого капіталу, прискорення науково-технічного прогресу і поліпшення якості продукції, структурної перебудови суспільного виробництва та збалансованого розвитку всіх галузей економіки в умовах глобальних трансформацій» [2, с.146], а оскільки наша країна перебуває в умовах війни, цінність інвестицій в підприємництво стає ще більшою та необхідною.

Пандемія COVID-19 стала кризовим моментом для усіх економік і це одразу ж відобразилося на обсягах інвестицій - світові економіки у кризових моментах замикаються і намагаються підтримувати власного товаровиробника, тому приплив інвестицій в таких випадках вкрай низький, що й демонструє табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка обсягів інвестицій в Україну протягом 2018-2021 років (млн. грн.)

Показник Роки	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
ВВП	3558706	3974564	4194102	5459574	1900868	53,4
Капітальні інвестиції	578726,4	623978,9	508217,0	528802,0	-49924,4	-8,6
Іноземні інвестиції	1795,0	4663,9	1729,2	779,0	-1016	-56,6

Примітка: сформовано на основі [3]

Отже, протягом 2018-2021 років обсяг капітальних інвестицій зменшився на 49924,4 млн. грн. або -8,6%, іноземних – на 56,6%. Однак, попри негативні тенденції, пов'язані з інвестиціями, ВВП протягом аналізованого періоду зростало.

Сьогодні, коли в Україні війна, відтік прямих іноземних інвестицій у першому кварталі 2022р. становив 470 млн. дол. США, а вже у другому кварталі цього ж року прямі іноземні інвестиції зросли до 260 млн. дол. США, що є позитивною тенденцією [4]. Щодо ВВП, то у першому кварталі 2022 року його рівень впав на 15,1%, на 37,2% - у другому. Загалом згідно даних Міністерства економіки, реальний рівень ВВП може впасти не більше як на 30-35% до кінця 2022 року [5]. Про зростання рівня ВВП у 2023 році свідчать і прогнозні дані Світового банку, а саме ріст на 3,3% відповідно [6].

Попри усі зазначені вище негативні показники, до України на даний момент прикута увага усього світу і це нагода для креативних та прогресивних бізнесів проявляти себе, створювати нові проекти, які можуть зацікавити іноземних інвесторів та таким чином продовжувати розвиватись, підтримувати економіку та суспільство.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18. 09. 1991 року № 1560-XII. Зі змінами від 10.10.2022 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
2. Шинкаренко Р.В., Пасічна Г.В. Стратегічні напрями залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор України. *Економіка та суспільство*. 2017. № 13.С.145-149.

3. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.10.2022).
4. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 23.10.2022).
5. Міністерство економіки України: офіційний сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 24.10.2022)
6. Світовий банк покращив прогноз зростання економіки України у 2023 році. URL: https://lb.ua/world/2022/10/04/531479_svitoviy_bank_pokrashchiv_prognoz.html (дата звернення: 24.10.2022).

УДК 7:338.467.6:341.3.018

Мариненко Наталія

доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Шевчук Роман

аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Nataliia Marynenko

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Roman Shevchuk

Post-graduate Student
Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ CREATIVE INDUSTRIES DURING THE WAR

Внаслідок повномасштабного вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 року, економіка України зазнала суттєвих втрат і змін. Проаналізувавши дані опитування про стан та потреби бізнесу в Україні під час війни [1; 2; 3], можемо зробити наступні висновки:

1. Від початку воєнного стану понад 25% населення України (близько 10 млн осіб) покинули своє місце проживання, зокрема, близько 7,5 млн українців виїхали за кордон.

2. Свою діяльність зупинили 18,7% підприємств, а 28,1% – майже зупинили, внаслідок чого загальні втрати малого та середнього бізнесу під час перших трьох місяців війни оцінювалися у розмірі 85 млрд доларів США.

3. Переважно бізнес не проводив релокацію, а серед релокованого бізнесу (30%) більшість залишилася в межах України, переїхавши в іншу область. Лідером за кількістю підприємств (10%), які провели релокацію переважно або повністю за кордон, є ІТ-сектор.

4. Суттєво зросло безробіття (більше 30%): близько 3 млн українців втратили роботу, та ще близько 53% ризикують її втратити внаслідок активних бойових дій з боку росії.

5. Видатки бюджету України зросли майже на 50%, оскільки збільшилися видатки на оборону, Збройні Сили України (далі – ЗСУ), підтримку бізнесу в умовах воєнного часу та гуманітарну допомогу.